

2013

"RY STATION 2012"

LOKALHISTORISK KALENDER

Kalenderen er udgivet af Ry Lokalarkiv

Billedet her på siden: Laven Station, der blev nedlagt i 1968.

Forsiden: Ry Station 2012.

Da jernbanen blev anlagt i 1870-71 var den oprindelige tanke, at der skulle være station ved Alling. Men Allingboerne takkede nej, og i stedet blev to stationer opført på den bare mark, og omkring dem voksede stationsbyerne Ry og Laven op.

Ry og Laven stationer ligner hinanden meget og blev opført i tyrolerstil for at trække turister til Himmelbjerget og Søhøjlandet. I sommertiden kørte toget med meget tidlige og meget sene afgang for at give folk fra Aarhus, Horsens og Silkeborg mulighed for at nå til Himmelbjerget på en fridag. Fra Ry og Laven kunne man tage Hjejlebådene videre til Himmelbjerget.

Alling måtte nøjes med et trinbræt, som blev opført i 1916.

Boelet, Skærsbrovej 3, Ry - omkr. 1928

Gården Boelet lå oprindeligt på Skærsbrovej 3 i Siim. Den blev i 1928 købt af Erik Isager, søn af dr. Isager, læge ved Sanatoriet i Ry. Erik Isager var netop kommet hjem fra Mongoliet, hvor han sammen med bl.a. lægen Carl Krebs og Henning Haslund-Christensen gennem seks år havde forsøgt at opbygge en dansk bedrift, men bolsjevikkerne gjorde livet så besværligt, at de opgav.

Erik Isager blev gift med Asta Andreasen fra købmandsgården i Ry og blev derefter dansk landmand, men han døde allerede i 1946, 49 år gammel. Asta drev derefter gården med bestyrer. I 1959 brændte avlsbygningerne, den nye Boelet blev bygget der, hvor Erik Isager tidligere havde bygget en lade, Ellemosen 13B. Der ligger den i dag.

I 1970 solgte Asta Isager gården til kommunen. Hun sikrede sig, at hun kunne blive boende til sin død. Ingen kunne da vide, at hun blev næsten 100 år.

Gården anvendes i dag bl.a. til ungdomsklub.

Januar

2013

Uge	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
1		1	2	3	4	5	6
2	7	8	9	10	11	12	13
3	14	15	16	17	18	19	20
4	21	22	23	24	25	26	27
5	28	29	30	31			

Ventesalen ved Alling Trinbræt – omkr. 1969

Trinbrættet ved Alling lå ved den nu nedlagte jernbaneoverskæring for enden af Alling Gyde. Ved trinbrættet var både en ventesal med køreplan for togene samt en hytte til ledvogteren, der sørgede for at hæve og sænke bommene ved begge jernbaneoverkørsler.

Da banen blev anlagt i 1870-71 fik Alling tilbuddet om at blive stationsby med egen station. Byens beboere takkede nej af frygt for, at den uro, som en station uvægerligt ville medføre, ville skræmme kvæget. I stedet blev stationerne i Ry og Laven opført. Begge steder var der på det tidspunkt fuldkommen øde og ubeboet. Her voksede så Ry og Laven op med regelmæssig togdrift, bådfart og efterhånden megen bebyggelse.

Trinbrættet ved Alling blev oprettet i 1916 og nedlagt i 1969. Der er i årene derefter gjort flere forsøg på at få trinbrættet genåbnet, men det er vist efterhånden opgivet. Laven station blev revet ned i 1968.

Februar

2013

Uge	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
5					1	2	3
6	4	5	6	7	8	9	10
7	11	12	13	14	15	16	17
8	18	19	20	21	22	23	24
9	25	26	27	28			

Sofie Sørensen og Ry Park Hotel, Kyhnsvej 2, Ry – omkr. 1871

Sofie Sørensen, der stammede fra Damgården i Svejstrup, var et forudseende væsen. Så såre det blev bestemt, at der skulle bygges en jernbane mellem Skanderborg og Silkeborg, så hun muligheden for at lave et gæstgiveri og en købmandsforretning i Ry. I 1871 åbnede hun sin forretning efter at have haft en del fortrædeligheder med kromutter i Gl. Rye. Hun ville nemlig også gerne have den bevilling.

Da en mand, Strunge, ville oprette et udskænkingssted lige overfor stationen, fik Sofie Sørensen straks vedtaget en klausul, der forbød udskænkning overhovedet i centrum af byen. Det var hendes ret. Den klausul kom til at gælde i næsten 100 år og blev først ophævet omkring 1970.

I 1894 brændte gæstgiveriet ned til grunden, men blev straks genopbygget med en overetage, og det er det, der i dag hedder Ry Park Hotel.

Marts

2013

Uge	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
9					1	2	3
10	4	5	6	7	8	9	10
11	11	12	13	14	15	16	17
12	18	19	20	21	22	23	24
13	25	26	27	28	29	30	31

Et trafikknudepunkt, Låsby Station, Johs. Jensensvej 75, Toustrup 2012

700 meter nordvest for Låsby Station var et vejkryds, hvor Hammelvejen krydsede vejen mellem Borum og Sorring.

I 1947 åbnede Hammelbanen en ny rute Aarhus-Borum-Sorring-Silkeborg. Samtidig forbedredes bilruten mellem Hammel og Skanderborg.

Der blev i den forbindelse oprettet en mini "Rutebilstation" ved vejkrydset ved siden af telefoncentralen, som blev kaldt "Låsby Stations Telefoncentral". Der blev opført en ventesal, hvor de rejsende kunne søge ly, mens de ventede på omstigning.

På dette sted mødtes 5 af Hammelbanens bilruter flere gange daglig. I køreplanerne blev stedet benævnt som Centralen. Den 9. maj 1948 åbnes en ny bilrute mellem Låsby og Himmebjerg med 3 daglige afgang.

Centralen blev nedlagt omkring midten af tresserne. Billedet viser ventesalen som den ser ud i dag. Området er i privat eje.

April

2013

Uge	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
14	1	2	3	4	5	6	7
15	8	9	10	11	12	13	14
16	15	16	17	18	19	20	21
17	22	23	24	25	26	27	28
18	29	30					

Befrielsesstenen i Gl. Rye - 1947

Befrielsesstenen på Torvet i Gl. Rye blev rejst d. 5. maj 1947 af byens borgere i taknemmelighed for fredens komme, og for at krigen standsede ”uden for vor dør”.

5. MAJ 1945

**TIL MINDE OM FREDEN
HER JEG STAAR.
GID DEN MAA VARE
I TUSIND AAR**

Udvalgets formand, Mads P. Jensen, Emborg, bød velkommen. Lærer Harald Nielsen talte om demokratiets betingelser for at skabe varig fred. Sognefoged Rasmus Kristian Rasmussen afslørede stenen og sognerådsformand Jens Johansen overdrog stenen i kommunens varetægt og bad beboerne hjælpe med at gøre Torvet i stand, så stenen kom til at stå i en værdig ramme.

Stenen, som blev hentet i Rye Sønderskov og vejer 3000 kg., står i dag på Torvet i et pænt lille anlæg med Gl. Ryes byvåben nedlagt i brolægningen.

Maj

2013

Uge	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
18			1	2	3	4	5
19	6	7	8	9	10	11	12
20	13	14	15	16	17	18	19
21	20	21	22	23	24	25	26
22	27	28	29	30	31		

Ry Kommuneskole, P. K. Fjeldsted i haven – omkr. 1914

Overlærer P.K. Fjeldsted var ikke en helt almindelig lærer for sin tid. Han blev af de fleste anset for at være både moderne og aktiv. Fjeldsted (1875-1956) kom til Ry i 1899 først som bestyrer af privatskolen og senere som førstelærer, da skolen omdannedes til kommuneskole i 1901.

Han anså det for yderste vigtighed, at eleverne kom til at dyrke sport og idræt. Da skolen ikke rådede over nogen gymnastiksal, sørgede Fjeldsted for privat indsamling, og det lykkedes i 1910 at få opført en sal i forbindelse med skolen.

Et af de andre lidt utraditionelle tiltag, Fjeldsted fik indført i forbindelse med skoleundervisningen, var, at han dyrkede en skolehave sammen med eleverne, så de på den måde kunne lære om natur og planter.

Fjeldsted var en foregangsmand i byen. Aktiv i sognerådet igennem mange år. Oprettede sportsklub i 1901, var en af hovedkræfterne bag oprettelsen af Ry Turistforening, Ry Vandværk i 1921, Ry Havekreds i 1921, ligesom han var formand for Ry Håndværker- og Borgerforening i flere omgange.

På billedet ses Fjeldsted med sin kone Agnete i haven ved skolen.

Juni

2013

Uge	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
22						1	2
23	3	4	5	6	7	8	9
24	10	11	12	13	14	15	16
25	17	18	19	20	21	22	23
26	24	25	26	27	28	29	30

Ømborgen, Lindholmvej 11, Emborg - omkr. 1965

Det katolske kursuscenter Ømborgen blev påbegyndt i 1948 med barakker fra flygtningelejren i Gl. Rye og i Ålborg. Her blev der holdt adskillige ungdomslejre, der blev meget populære og efterhånden samlede katolske unge fra hele landet.

Det gav i 1961 i første omgang anledning til at bygge en kirke i tilknytning til lejren. Det er ikke en sognekirke med regelmæssige messer, men den bruges i tilknytning til de kurser, der afholdes.

I begyndelsen af 1970'erne var de gamle barakker dog så nedslidte, at man efterhånden ikke kunne blive ved med at reparere på dem. Man gik derfor i gang med at projekttere og bygge et nyt Ømborgen, sådan som det ser ud i dag. Alle kan i øvrigt leje sig ind på Ømborgen, så der holdes også private fester uden katolsk tilknytning.

Den største begivenhed var pavens besøg i 1989, hvor en pave for første gang siden reformationen satte fødderne på den ellers bandlyste danske jord. Det var en begivenhed, der samlede flere tusinde besøgende.

Juli

2013

Uge	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
27	1	2	3	4	5	6	7
28	8	9	10	11	12	13	14
29	15	16	17	18	19	20	21
30	22	23	24	25	26	27	28
31	29	30	31				

Benzintanken i Alling – omkr. 1927

Omkring år 1900 lå Alling Købmandsforretning i Gyden nr. 3. Men i 1912 byggede Rasmus Pedersen huset på Ringvej 39 og flyttede forretningen dertil. Her var der købmandsforretning frem til 1987, hvor Gunna og Hørmann Kusk som det sidste købmandspar lukkede forretningen.

Engang i 1930'erne blev der etableret benzinstander ved butikken. Hensigten har formentlig været at give forbigående køretøjer mulighed for at få tanket op (den gang skulle al trafik jo op gennem byen) og eventuelt handle lidt i butikken.

Måske var det konkurrencen fra de to opvoksede stationsbyer, Ry og Laven, der begyndte at blive mærkbar.

Lokalbefolkningen selv har nok ikke haft det store behov for benzin. Det var jo stadig heste, der var trækraften i landbruget.

Standeren blev nedlagt omkring 1949 – 50. Selve tanken var gravet ned på nabogrunden, skolens legeplads.

På billedet ses købmandsparret Rasmus og Marie Pedersen foran forretningen. Ved siden af ses deres datter ved benzinstanderen.

August

2013

Uge	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
31				1	2	3	4
32	5	6	7	8	9	10	11
33	12	13	14	15	16	17	18
34	19	20	21	22	23	24	25
35	26	27	28	29	30	31	

Johannelund, Hyllingvej 5 – omkr. 1952

Når man kører fra Jaungyde ad Hyllingvej langs nordsiden af Ravnsø, kommer man til skoven, som et godt stykke ind er opdelt i større eller mindre lodder, der tilhører gårdene i Jaungyde. Længere fremme bliver skoven til Sofiendal skov. Før udstykningen hørte både skoven og gårdene i Jaungyde til Sofiendal.

Langs skovkanten finder man en række mindre ejendomme. En af dem er Johannelund. Ejendommen har matr. nr. 9 b og er nok udstykket fra Bakkegården, der har matr. nr. 9.

Gården nævnes første gang i 1845, hvor den bebos af husmand og pottemager Mikkel Nielsen, som er født i 1818 i Røgen Sogn. Denne pottemager blev i sine 64 år enkemand 3 gange. Hustru nummer to var søster til hans nylig afdøde ægtefælle. Ved sin død i 1883 var han gift for 4. gang. I disse ægteskaber blev han far til i hvert fald 9 børn, men heraf døde 6. Tre sønner fik navnet Ambrosius Mikkelsen, men tilsyneladende nåede ingen af dem konfirmationsalderen. I 1870 overgik ejendommen til en anden slægt.

I dag ejes Johannelund af Grethe og Erling Jensen og er virkelig smukt istandsat. Erling er, så vidt vides, femte generation på ejendommen.

September

2013

Uge	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
35							1
36	2	3	4	5	6	7	8
37	9	10	11	12	13	14	15
38	16	17	18	19	20	21	22
39	23	24	25	26	27	28	29
40	30						

Tæppeland, Aarhusvej 12, Låsby - 1972

Tæppeland i Låsby, Århusvej 12, blev opført som nr. tre af mange Tæppelände, som blev startet af Jørn E. Jensen i Glostrup den 30. august 1969.

Virksomheden i Låsby blev opført året efter og taget i brug den 27. juli 1970. Bygningen fik dog ingen lang levetid, eftersom den nedbrændte totalt den 25. oktober 1972.

Det var den største brand i Midtjylland i mange år, efterslukningen tog flere døgn. Ved branden skete der skader for omkring 10 mill. kr. fordelt med ca. 2 mill. kr. på bygninger, og ca. 8 mill. kr. på varelager. Bygningen var opført i glas og beton og dækkede ca. 3000 kvm. Når branden blev så omfattende, skyldes det for en stor del, at ekspeditionslokale og varelager ikke var adskilt af f. eks. en brandmur.

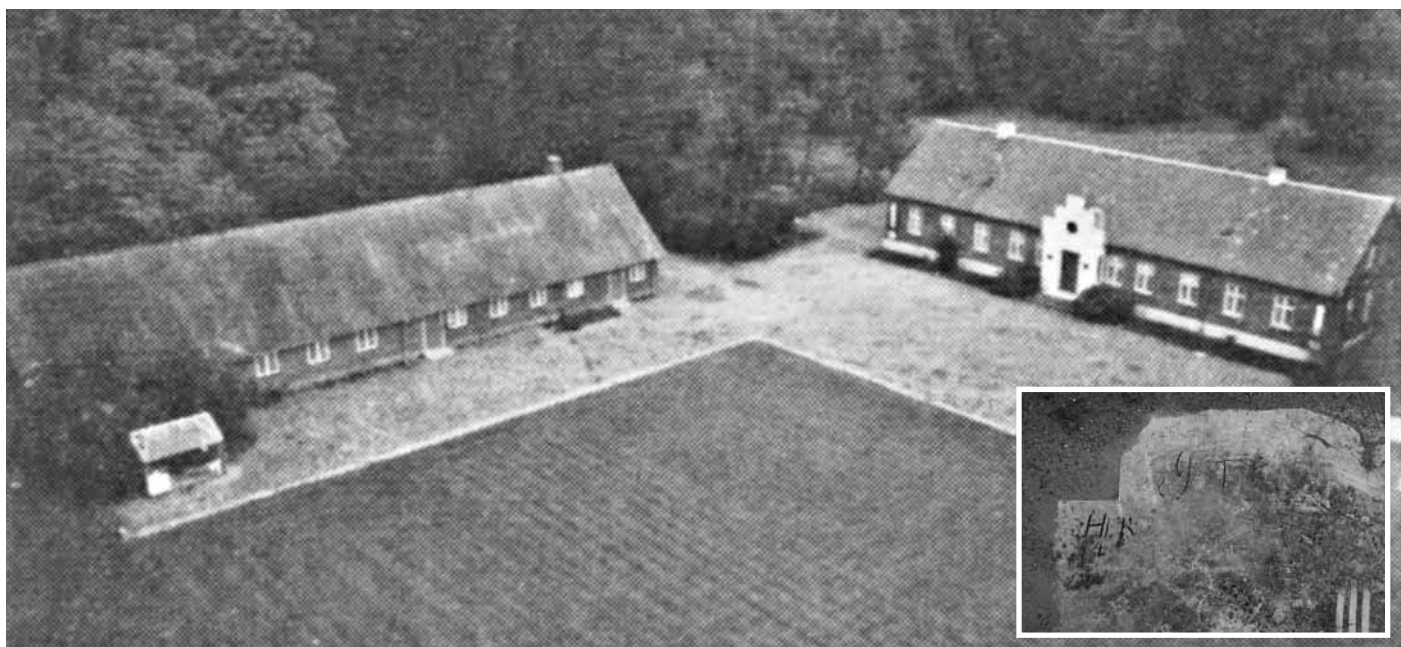
Forretningen etablerede sig midlertidigt i Galten i Max Nielsens værksted på Klank. Virksomheden gik straks efter branden i gang med at opføre et nyt Tæppeland, og det blev taget i brug i foråret 1973.

Den 1. maj 1982 blev bygningerne solgt til A/S Dansk Købmands Inventar i Tåstrup. Jørn E. Jensen beholdt dog den omkringliggende jord, hvorpå der i 1979 var blevet udarbejdet lokalplan, så der kunne udstykkes i alt ca. 40 grunde. Samtidig med salget overtog Tæppeland "Gulvtex", Viborgvej 26 i Silkeborg, og forretningen blev flyttet hertil.

Oktober

2013

Uge	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
40		1	2	3	4	5	6
41	7	8	9	10	11	12	13
42	14	15	16	17	18	19	20
43	21	22	23	24	25	26	27
44	28	29	30	31			

Kielsgård, Kielsgårdsvej 37 – omkr. 1980

Før 1180 hørte Kielsgård under Øm Kloster. Ved reformationen kom gården under kronen og Skanderborg Ryttergods med forskellige fæstere. Da ryttergodset blev solgt i 1767, blev Kielsgård købt af provst A. Glahn, Alling. Måske er det ved den handel, at Tulstrup kirke kom under Kielsgård, idet der andetsteds nævnes, at kirken allerede i 1719 kom under ryttergodset. 1806 køber en hr. Peder Siemer, forvalter for stamhuset Bistrup, Kielsgård. Efter ham kom i 1821 Rasmus Langballe, Tulstrups første medlem af amtsrådet, tiendekommissær og stænder-suppleant.

1853 erhverves Kielsgård af C.V. Dehlenholm, og under ham går Tulstrup kirke over til at blive ejet af sognets beboere, for så i 1950 at blive selvejende.

Sagfører Wegner købte gården engang i 1960'erne. Han opkøbte flere store gårde på det tidspunkt, bl.a. også Thorsminde, og fjernede alle avlsbygninger i håb om gode tider for planteavl ved Danmarks indtræden i EU. Men han gik konkurs, og Kielsgård blev købt af Johs. Svenningsen, som solgte til de nuværende ejere, Kirsten og Ole Jensen, som kom til gården i 1988.

På gårdspladsen ligger en stor gravsten fra 1600-tallet. Stenen har været indmuret i trappestenen, men dens tekst er meget utydelig. Kun begyndelsen af Kristus-monogrammet "Inri" kan læses i dag.

November

2013

Uge	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
44					1	2	3
45	4	5	6	7	8	9	10
46	11	12	13	14	15	16	17
47	18	19	20	21	22	23	24
48	25	26	27	28	29	30	

Storesand 6, Gl. Rye – omkr. 1895

Jens Jensen, søn af manden på tællehesten, fortæller om billedet:

”Huset, som blev nedbrudt i 1920, er mit fødested. I baggrunden på bakken kan man se Sct. Søren's kirke med den daværende klokkestabel, som blev brudt ned i 1911. Manden, der sidder på tællehesten med træsko i hånden og stråhat på hovedet, er min far, Knud Peter Jensen, der var født i Rye 1868”.

Knud Peter Jensen blev senere direktør for Kreditforeningen og flyttede fra Gl. Rye til Fæstibakke.

”Damen, der står i haven med rive og hvidt forklæde, er min mor, Rasmine Kirstine Dorthea Schwartz. Hun døde af blodforgiftning forårsaget af en torn fra en tjørnehæk, hvorpå hun hængte sit vasketøj. Manden, der sidder på træhegnet, er snedker og tømremester Peter Schwartz, broder til min mor. Den gamle dame, der står med hænderne på havelågen, er min mormor, Sofie Rasmussen. Den gamle mand, der står ved bistaderne henne mellem træerne, er min morfar, Jacob Pedersen Schwartz. Manden, der står ved huggeblokken i skjortærmer og høj hat, er ungkarl Rasmus Johansen, kaldet Rask Vensel”.

Fotografiet er taget af fotograf Baunsgaard, Ry omkring 1895.

December

2013

Uge	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
48							1
49	2	3	4	5	6	7	8
50	9	10	11	12	13	14	15
51	16	17	18	19	20	21	22
52	23	24	25	26	27	28	29
1	30	31					

STØTTEFORENINGEN FOR

Ry Lokalarkiv

Foreningens formål er at støtte Lokalarkivets arbejde gennem indsamling af arkivalier, udklip, billeder, film og andet materiale af interesse for det lokalhistoriske arbejde i arkivets område. Desuden er der udadvendte aktiviteter såsom ture, foredrag og udstillinger m.m. der udbreder kendskabet til den lokale historie.

Støtteforeningen udgiver hvert år i samarbejde med Lokalarkivet denne kalender.

Henvendelse vedr. medlemskab til bestyrelsen, E-mail: mail@ryarkiv.dk eller Søren Chr. Sørensen
tlf. 8689 1976, alling@pc.dk.

På foreningens hjemmeside www.ryarkiv.dk viser vi bl.a. billeder vi mangler oplysninger om.

www.ryarkiv.dk

Ry Lokalarkiv

Gudrunsvej 1 . 8680 Ry . Tlf. 8794 2887 (Ry Bibliotek 8794 2880)
ljp@skanderborghistoriskearkiv.dk

Lokalarkivet blev oprettet i 1969 og har en spændende samling af lokalhistoriske bøger, forenings-protokoller, fotografier, film, kirkebogkopier, folketællingslister og arkivalier vedrørende lokale anliggender og personer. Materialerne kan benyttes i arkivet efter de samme tilgængelighedsregler som på landsarkiverne.

Daglig leder af Lokalarkivet er Leif Juul Pedersen.

Lokalarkivets åbningstider:

Mandag: 10:00 – 12:00

Tirsdag: 14:00 – 16:00

www.skanderborghistoriskearkiv.dk

Husk at kontakte Lokalarkivet inden du kasserer gamle billeder, film, papirer, protokoller m.v. af lokal interesse.